

14 september 2021

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

§ 50

KFKS 2021/720

En tioårig grundskola - Införandet av en ny årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan (SOU 2021:33)

Synpunkter på remiss

Beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott antar Valfärd skolas förslag på synpunkter på remiss (SOU 2021:33) i enlighet med bilaga 2 till denna tjänsteskrivelse daterad 1 september 2021.

Ärende

Utredningen föreslår att en tioårig grundskola införs genom att förskoleklassen upphör och görs om till årkurs 1 inom grund- respektive grundsärskolan. Det övergripande syftet med förslagen är att stärka kunskapsresultaten genom att eleverna ges mer undervisning utifrån grundskolans kursplaner. Valfärd skola ställer sig positiv till förslaget som helhet - att förskoleklassen upphör och grundskolan blir tioårig. Förslaget förväntas leda till enhetlighet, tydlighet och en sammanhållen grund- respektive grundsärskola. Valfärd skola är kritisk till att de förskollärare och lärare som undervisar i nya lågstadiet, i och med förslagen kring behörighet, kommer ha olika och varierande kompetenser under en lång tid. Valfärd skola ser en stor risk att förslagen medför en ojämn kvalitet på undervisningen i lågstadiet och att reformens syfte – att stärka kunskapsresultaten – därmed inte uppnås.

I ärendet presenteras förslag till beslut för verksamhetsutskottet. Remissen kommer även att beredas av utbildningsnämnden. Ett samlat ärende med förslag till yttrande är sedan planerat att behandlas på kommunstyrelsen den 27 september 2021.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse från Valfärd skola, daterad den 1 september 2021

Bilaga 1 Utdrag ur SOU 2021:33 *En tioårig grundskola Införandet av en ny årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan* (sammanfattningen)

Bilaga 2 Förslag till synpunkter SOU 2021:33 *En tioårig grundskola Införandet av en ny årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan*

Yrkanden

Mats Gerdau (M) yrkade bifall till det utsända förslaget från Valfärd skola.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

14 september 2021

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Khashayar Farmanbar (S) yrkade, med instämmande av Mikael Carlsson (NL), bifall till följande förslag till beslut;

”Kommunstyrelsens verksamhetsutskott antar Valfärd skolas förslag på synpunkter på remiss (SOU 2021:33) i enlighet med bilaga 2 till denna tjänsteskrivelse daterad 1 september 2021 med följande ändringar:

Texten under förslagen i 5.2.2 ändras till: ’Förslaget tillstyrks’

Texten under förslagen i 5.2.4 ändras till: ’Förslaget tillstyrks.’”

Beslutsgång

Ordföranden ställde Khashayar Farmanbars yrkande mot det utsända förslaget från Valfärd skola, och fann att verksamhetsutskottet hade beslutat i enlighet med förslaget från Valfärd skola.

Reservationer

Khashayar Farmanbar reserverade sig mot beslutet för Socialdemokraterna och ingav följande:

”Detta är en efterlängtd och önskvärd reform för att tackla några av de utmaningar som svensk skola står inför. Det är av stor vikt att antalet strukturerade undervisningstimmar ökar och att uppföljning kan tidigareläggas. Samtidigt som barnen får en mjuk övergång från förskolan in i grundskolan.

I stora delar anser vi att det föreslagna yttrandet är välavvägt och landar rätt både i sin kritik och sitt medhåll. Det finns dock två delar där det föreslagna yttrandet missar målet lite. Man menar att det bör vara helt upp till professionen att lägga upp arbetet med arbetsätt, uttrycksformer och undervisningsform utifrån ens egna preferenser och kompetens. Självklart ska professionen ha stor möjlighet till påverkan på hur undervisningen bedrivs, inte minst för de allra minsta barnen som själva har svårt att ha uppfattningar kring inlärningsmetoder. I och med att detta är en stor omorganisering av skolan mot tidigare finns det dock goda poänger i att sätta upp tydligare ramar att förhålla sig till. För att nya årskurs 1 ska fungera just som den brygga mellan för- och grundskola som det är tänkt så måste olika typer av undervisningsformer tas med. Risken med att lämna över detta till varje rektor, eller den enskilda läraren, riskerar leda till att den nya årskursen skulle fungera väldigt olika mellan skolor och klasser. Därför måste någon form av styrning finnas.”

Protokollsanteckningar

Mikael Carlsson lät anteckna följande till protokollet för Nackalistan:

”Nackalistan instämmer i Socialdemokraternas yrkande, vi vill också framföra två saker som oroar oss och som man inte berör i kommunens svar på denna remiss. Vi är oroliga för hur detta ska påverka fritidsverksamheten ute i skolorna. I dagsläget så är förskoleklassen en heldagsomsorg på de allra flesta skolor, det innebär att eleverna på

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

14 september 2021

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

förmiddagen och fram till ca ett har schemalagd undervisning men efter det så övergår de till fritiverksamhet. För förskoleklassen innebär det dock att de är kvar med samma pedagoger i samma klassrum, dvs samma pedagoger står för både undervisning och fritidsverksamhet. Detta kommer om detta förslag ändras. Utbildade lärare ska sköta undervisning i ungefär tre timmar per dag och sedan ska fritidspedagoger ta över arbetet med barnen och det blir inte som idag en sammanhållen heldagsomsorg så som det är idag. Vi vill att kommunen noga belyser vilka konsekvenser detta får både ur ett barnperspektiv men även ur ett pedagogiskt perspektiv för lärare och fritidspedagoger. Vi tycker också det är viktigt att pengar skjuts till för att undvika ännu större fritidsgrupper och för att säkra upp fritidsverksamhetens kvalité.

En andra sak vi oroar oss för är att det nu organisatoriskt blir lärare som kommer att undervisa år1-4 enligt förslaget. Detta innebär att det ansvar som ligger på förskoleklassen att se till att man behåller den röda tråden mellan förskola och skola samt att man ger barnen och föräldrar en trygg övergång från förskola till skola i många fall kommer att falla på den lärare som arbetar med avgående elever i år 4. Detta är mycket olyckligt av flera anledningar, dels så är år 4 ett väldigt tufft år för många elever och lärare med bl.a. nationella prov. Att då lägga fler arbetsuppgifter på dessa lärare känns riktigt fel, de ska koncentrera sig på de elever de har men eftersom de i många fall blir de lärare som ska bli lärare för de nya ettorna så måste de delta i öppna hus, förskolebesök, ev. skolförberedande samtal med resurssamordnare, inskolningar och sånt. Vi är rädda att detta kan ta fokus från det viktiga arbetet som sker under våren i år 4, vi vill därför att detta utreds noga och att välfärd skola återkommer till nämnden med förslag på hur detta ska genomföras utan att riskera kvalitén. Vi tycker också det är viktigt att fackförbunden är med i framtagande av dessa förslag.”

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

2021-09-01

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS 2021/720

SOU 2021:33 En tioårig grundskola – Införandet av en ny årskurs I i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan

Synpunkter på remiss

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott antar Valfärd skolas förslag på synpunkter på remiss (SOU 2021:33) i enlighet med bilaga 1 till denna tjänsteskrivelse daterad 1 september 2021.

Sammanfattning av ärendet

Utredningen föreslår att en tioårig grundskola införs genom att förskoleklassen upphör och görs om till årkurs 1 inom grund- respektive grundsärskolan. Det övergripande syftet med förslagen är att stärka kunskapsresultaten genom att eleverna ges mer undervisning utifrån grundskolans kursplaner. Valfärd skola ställer sig positiv till förslaget som helhet - att förskoleklassen upphör och grundskolan blir tioårig. Förslaget förväntas leda till enhetlighet, tydlighet och en sammanhållen grund- respektive grundsärskola. Valfärd skola är kritisk till att de förskollärare och lärare som undervisar i nya lågstadiet, i och med förslagen kring behörighet, kommer ha olika och varierande kompetenser under en lång tid. Valfärd skola ser en stor risk att förslagen medför en ojämn kvalitet på undervisningen i lågstadiet och att reformens syfte – att stärka kunskapsresultaten – därmed inte uppnås.

Ärendet

Nacka kommun är inte utsedd som remissinstans men det bedöms ändå finnas skäl att kommunen lämnar yttrande på de olika förslagen i utredningen. Det ska noteras att synpunkterna avser grundskolan och grundsärskolan och inte specialskolan och sameskolan. Av detta ärende framgår Valfärd skolas synpunkter

på förslagen i remissen utifrån vad som har bäring på den kommunala produktionen. Utbildningsnämnden kommer att besluta om synpunkter utifrån sitt ansvarsområde och därefter kommer juridik- och kanslistaben ställa samman en samlad tjänsteskrivelse och ett förslag till yttrande över remissen i sin helhet för slutlig behandling i kommunstyrelsen.

Bakgrund

Utredningen *En tioårig grundskola* fick i uppdrag att föreslå hur en tioårig grundskola kan införas genom att förskoleklassen görs om till årskurs 1. Syftet är att förbättra kunskapsresultaten genom att eleverna ges mer undervisning utifrån grundskolans kursplaner och inom den regel- och kompetensmässiga struktur som grundskolan har. Även grundsärskolan ska utökas med ett år genom att förskoleklassen omvandlas till en ny första årskurs.

Förskoleklassen – en egen skolform

Förskoleklassen infördes 1998 som en egen skolform. Undervisningen i förskoleklassen ges inte i ämnen och skolformen omfattas inte av några kunskapskrav. Förskoleklassen omfattas inte heller av bestämmelsen om att eleverna ska ges strukturerad undervisning. I grundskolan däremot ges undervisningen i ämnen och skolformen omfattas av kunskapskrav i vissa årskurser. Skolformen omfattas av bestämmelsen om att eleverna ska ges strukturerad undervisning.

Även om förskoleklassen genomgått flera reformer (bl.a. införandet av en egen del i läroplanerna) finns fortfarande stora skillnader i styrningen av utbildningen i förskoleklass respektive grundskolan och motsvarande skolformer.

Utredningens utgångspunkt och syfte

Avsikten med utredningens förslag är att stärka förutsättningarna för att alla elever ska få en utbildning av hög och likvärdig kvalitet och att grunden till detta ska läggas under de tidiga skolåren. Det övergripande syftet med förslagen är att stärka kunskapsresultaten. Utredningen menar att reformen innebär en ambitionshöjning för det svenska skolväsendet.

Utredningen anser att det är viktigt att i nya årskurs 1 bibehålla intentionerna med förskoleklassen vilka är att undervisningen ska kännetecknas av en kombination av förskolans och grundskolans arbetssätt och pedagogik.

Det övergripande syftet med utredningens förslag är som sagt att alla elever ska få en hög och likvärdig kvalitet på utbildningen och att på så sätt stärka kunskapsresultaten. Välfärd skola har dock svårt att se denna ambition genom många av de lagda förslagen. Utredningen föreslår till exempel inte ökade

kunskapskrav i nya lågstadiet eller i grundskolan i övrigt. Därtill beskriver utredningen inte vad som avses med att *stärka kunskapsresultaten*. Valfärd skola hade önskat att utredningen tydliggjort detta.

Utredningens förslag och Valfärd skolas synpunkter

Nedan följer en översikt över förskoleklassen och grundskolan/grundsärskolan så som skolformerna är utformade idag samt hur den nya grund- respektive särskolan föreslås i utredningen.

Elevernas ålder	Idag		Förslag enligt utredningen	
	Fkl/åk	Kunskapskrav etc.	Åk	Kunskapskrav etc.
6 år	Fkl	Kartläggning	Åk 1	Kartläggning
7 år	Åk 1	Kunskapskrav och bedömningsstöd	Åk 2	Kunskapskrav och bedömningsstöd
8 år	Åk 2		Åk 3	
9 år	Åk 3	Kunskapskrav och nationella prov	Åk 4	Kunskapskrav och nationella prov
10 år	Åk 4		Åk 5	
11 år	Åk 5		Åk 6	
12 år	Åk 6	Kunskapskrav och nationella prov	Åk 7	Kunskapskrav och nationella prov
13 år	Åk 7		Åk 8	
14 år	Åk 8		Åk 9	
15 år	Åk 9	Kunskapskrav och nationella prov	Åk 10	Kunskapskrav och nationella prov

Förskoleklassen upphör och lågstadiet utökas med en ny årskurs I

Valfärd skola ställer sig positiv till förslaget att förskoleklassen upphör och att för sexåringar istället införa årskurs 1, och att grund- respektive grundsärskolan blir tioårig (förslag 5.2). Valfärd skola ser att förskoleklassens syfte och uppdrag är otydligt. Att förskoleklassen utgör en egen skolform medför en ytterligare övergång mellan skolformer för eleverna och försvårar kontinuiteten för eleverna och möjligheten för förskollärare och lärare att följa elevernas progression. Valfärd skola ser många fördelar med att ha en sammanhållen tioårig grund- respektive grundsärskola och föreslår därför att förslaget tillstyrks.

Utbildningens syfte (förslag 5.2.1)

Valfärd skola anser att syftet med utbildningen i grundskolan och grundsärskolan ska vara oförändrat och även gälla för nya årskurs 1 bör tillstyrkas.

Undervisning i ämnen och ämnesområden (förslag 5.2.2)

Vidare ställer sig Valfärd skola positiv till att bestämmelserna om ämnen och strukturerad undervisning föreslås ska gälla för nya årskurs 1. Valfärd skola anser att detta, tillsammans med förslaget om utbildningens syfte, bidrar till enhetlighet,

tydlighet och en sammanhållen grund- respektive grundsärskola. I förslaget om undervisning i ämnen och ämnesområden och strukturerad undervisning föreslår Valfärd skola att följande stycke avstyrks:

Eleverna i de tidigaste skolåren ska dessutom genom undervisning som varierar i uttrycksform och arbetsätt, introduceras till skolmiljön och ges goda förutsättningar för den fortsatta utbildningen.

Anledningen är inte att Valfärd skola anser att detta är oviktigt utan snarare för att skrivningen kan misstolkas och att den inte bör finnas i skolans styrdokument. Förslagen skrivning skapar otydlighet då ”undervisning som varierar i uttrycksform och arbetsätt” här framstår som ett motsattsförhållande till strukturerad undervisning. *Hur* undervisningen ska bedrivas är därtill professionens ansvar och inget som ska regleras av staten.

Den garanterade undervisningstiden i nya årskurs 1 (förslag 5.2.3)

Utredningen föreslår en garanterad undervisningstid i nya årskurs 1 vilken motsvarar drygt tre timmar per skoldag, vilket kan jämföras med förskoleklassens knappa tre timmar undervisning per skoldag. Timmarna i nya årskurs 1 bör enligt förslaget till övervägande del användas för undervisning i svenska eller svenska som andraspråk och matematik. Valfärd skola ställer sig positiv till förslaget som helhet och föreslår att det tillstyrks.

Valfärd skola noterar att utredningen föreslår endast en *marginell* ökning av undervisningstimmar i nya årskurs 1, i jämförelse med antalet timmar i förskoleklass, samtidigt som den lyfter fram att studier har pekat på att det är mer gynnsamt att öka undervisningstiden för barn i skolstartsåldern än att vänta till slutet av skoltiden.

Ändringar i läroplaner (förslag 5.2.4)

Valfärd skola föreslår att Nacka kommun tillstyrker flera av delarna i förslaget gällande ändringar i läroplanerna vilka till störst del handlar om förändringar som behöver göras med anledning av att förskoleklassen tas bort och att en ny årskurs i grundskolan införs, till exempel att kursplanerna bör anpassas efter utredningens förslag om utökad timplan med tyngdpunkt på svenska, svenska som andraspråk och matematik.

Valfärd skola föreslår att en del av förslaget rörande läroplanerna avstyrks; att det i läroplanens del 1 och 2 bör framgå att ”det första året ska innehålla betydande inslag av fysisk aktivitet och utevistelse, lek, samspel och social träning, estetiska uttrycksformer...” Valfärd skolas uppfattning är att skrivningen rör *hur* undervisning ska bedrivas och av den anledningen önskar Valfärd skola att

förslaget avstyrks då det, att avgöra hur undervisning ska bedrivas, är ett ansvar för professionen och inget som ska regleras av staten. Det är därtill märkligt om staten skulle välja en sådan styrning för *en viss* årkurs i grundskolan.

Kunskapskrav (5.2.5), kartläggning (5.2.7) och bedömningsstöd (5.2.8)

Som framgår av översikt bilden på sidan 3 innebär utredningens förslag att kunskapskrav, kartläggning och bedömningsstöd ska finnas, genomföras och användas då eleverna är i samma ålder som idag, dvs. i en högre årskurs än idag. Vidare föreslår utredningen att de kunskapskrav som nu finns i årskurs 1 utvidgas till att, förutom i läsförståelse, även innefatta grundläggande skrivförmåga samt grundläggande matematiskt tänkande inklusive taluppfattning.

Välfärd skola ställer sig positiv till att kunskapskraven utvidgas enligt ovan, men är kritisk till förslaget att kunskapskrav ska finnas i årskurs 2. Välfärd skolan anser att kunskapskrav i stället ska finnas i nya årskurs 1. Kunskapskrav i årskurs 1 är värdefullt för att signalera vad undervisningen förväntas leda fram till och tydliggöra vad varje elev ska lära sig under det första skolåret. Det medför vidare att elevers behov av ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd synliggörs, så att insatser sätts in i tid. Om kunskapskrav finns först i årskurs 2 finns risk att syftet med det första året i grundskolan blir otydligt och att elever i behov av stödinsatser inte fångas upp i tid.

I och med att Välfärd skola anser att kunskapskrav ska finnas i nya årskurs 1 föreslår Välfärd skola att förslaget om bedömningsstöd i årskurs 2 avstyrks. Välfärd skolas uppfattning är att bedömningsstöd behöver användas det år som eleverna ska uppnå kunskapskraven – som stöd för lärares bedömning om eleverna uppnått kunskapskraven för årskursen.

Bestämmelser gällande behörighet för undervisning i nya lågstadiet

I förslag 6.2.1 föreslår utredningen att de bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1–3 ska gälla för behörighet att undervisa i grundskolans nya årskurs 1–4. Detta föreslår Välfärd skola tillstyrks.

Därutöver föreslår utredningen olika vägar för förskollärare som idag arbetar i förskoleklassen att uppnå behörighet för undervisning i nya lågstadiet:

- Förskollärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 ska vara behörig att undervisa i nya årskurs 1 i grundskolan under en övergångsperiod om fem år (förslag 6.2.2) och i nya årkurs 1 i grundsärskolan under en övergångsperiod om åtta år (förslag 6.2.3).

- Förskollärare, med minst fem års erfarenhet av arbete i förskoleklassen eller nya årskurs 1, ska erbjudas en fortbildning som ska ge behörighet i årskurs 1 och 2 (förslag 6.4.2).
- Förskollärare ska också erbjudas en längre fortbildning än den i förslaget ovan vilken syftar till att ge förskollärare behörighet i *ett* eller *flera ämnen* i lågstadiet. Detta kan exempelvis gälla förskollärare som har mindre än fem års erfarenhet av arbete i förskoleklass (förslag 6.4.3).

Utredningens förslag innebär att flera olika varianter av behörigheter, varav en är förskollärare som helt saknar utbildning för undervisning i grundskolan, skulle förekomma i lågstadiet, under en övergångsperiod fram till 2031. Valfärd skola menar att detta skulle leda till otydlighet och medföra svårigheter: Otydlighet vad gäller syftet med nya årskurs 1 och det nya lågstadiet och svårigheter med att organisera verksamheten så att eleverna får kontinuitet i undervisningen under lågstadietiden. Förslagen tycks, enligt Valfärd skola, inte ha utgångspunkt i elevperspektivet.

Valfärd skola kan konstatera att förskollärare och lärare som undervisar i nya lågstadiet kommer ha olika kompetenser under en lång tid. Valfärd skola ser en stor risk att förslagen medför en ojämn kvalitet på undervisningen i lågstadiet och att reformens syfte – att stärka kunskapsresultaten – därmed inte uppnås. Valfärd skola föreslår att förslagen avstyrks.

Valfärd skola anser dock att förskollärare som arbetar i förskoleklass ska kunna genomgå utbildning för att uppnå behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1-4 (motsvarande den behörighet som den nuvarande grundlärarutbildningen ger).

Kompetensutvecklande insatser för lärare m.fl.

Utredningen föreslår en kompetensutvecklande insats för de lärare som ska arbeta i blivande årskurs 1, i syfte att säkerställa att de kan integrera förskolans pedagogik och arbetssätt på lämpligt sätt i undervisningen. Enligt utredningen bör insatsen genomföras som ett Förskolepedagogiskt lyft (förslag 6.5).

Valfärd skola påpekar i de föreslagna synpunkterna att lärare redan har utbildning och kompetens i att bedriva undervisning i ämnen, arbeta mot fastställda kunskapsmål och att bedöma varje elevs kunskapsnivå. Skillnaden för lärare som idag arbetar i årskurs 1-3 är, om reformen genomförs, att de kommer bedriva undervisning för en ny åldersgrupp, sexåringar. Det som behöver säkerställas är att dessa lärare har kompetens att bedriva undervisning för den nya åldersgruppen.

Istället för fortbildning genom ett Förskolepedagogiskt lyft menar Valfärd skola att den kompetenshöjande insats som behövs är fortbildning i hur utveckling och lärande sker hos sexåringar och hur undervisning för denna åldersgrupp kan bedrivas. Valfärd skola föreslår att förslaget avstyrks.

Statsbidrag för kapacitetsförstärkande och kvalitetshöjande åtgärder i lågstadiet (förslag 7.1.5)

Utredningen föreslår att statsbidrag ska utgå till huvudmännen i syfte att möjliggöra en kapacitetsförstärkning samt säkerställa kvaliteten i utbildningen i lågstadiet under den tid som reformen implementeras.

Valfärd skola finner det nödvändigt med statsbidrag för att täcka de kostnader som uppstår i och med implementeringen av reformen och föreslår att förslaget tillstyrks.

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen enligt utredningen innebär kostnadsökningar för skolhuvudmännen, framför allt med anledning av det ökade behovet av behöriga lärare som förslaget innebär. Det är svårt att bedöma om det riktade statsbidrag som föreslås, för kapacitetsförstärkande och kvalitetshöjande åtgärder under implementeringen av reformer, helt kommer täcka de merkostnader som uppstår.

Konsekvenser för barn

Avsikten med utredningens förslag är att stärka förutsättningarna för att alla elever ska få en utbildning av hög och likvärdig kvalitet och det övergripande syftet med förslagen är att stärka kunskapsresultaten vilket innebär positiva konsekvenser för barn. För att syftet ska uppnås måste det säkerställas att de som undervisar i det nya lågstadiet har den kompetens som krävs för undervisning i grundskolan. Om detta inte säkerställs finns en risk att barnen inte utmanas och får det stöd de behöver i sin kunskapsinhämtning.

Bilagor

1. Utdrag ur SOU 2021:33 *En tioårig grundskola Införandet av en ny årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan* (sammanfattningen)
2. Förslag till synpunkter SOU 2021:33 *En tioårig grundskola Införandet av en ny årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan*

Helena Ekwall
Chef verksamhetsstöd
Valfärd skola

Linda Sundelin
Utbildningsstrateg
Valfärd skola

2021-09-01

Förslag till synpunkter

Dnr: KFKS 2021/720

Remiss SOU 2021:33 En tioårig grundskola – Införandet av en ny årskurs I i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan

5.1 Förskoleklassen upphör och lågstadiet utökas med en ny årskurs 1

Förslag: Förskoleklassen upphör och lågstadiet utökas med en ny årskurs 1
Förslag: Förskoleklassen ska upphöra som egen skolform. Grundskolan, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska utökas med ett år genom en ny första årskurs.

Därmed blir grundskolan tioårig, grundsärskolan tioårig, specialskolan elvaårig och sameskolan sjuårig.

Lågstadiet i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan kommer att omfatta årskurs 1–4 samt i specialskolan årskurserna 1–5.

Förslaget tillstyrks.

Förskoleklassens syfte och uppdrag är otydligt. Att förskoleklassen utgör en egen skolform medför en ytterligare övergång mellan skolformer för eleverna och försvårar kontinuiteten för eleverna och möjligheten för förskollärare och lärare

att följa elevernas progression. Att förskoleklassen som egen skolform upphör och att, för sexåringar, istället införa årskurs 1 är därför positivt.

Det övergripande syftet med utredningens förslag är att stärka kunskapsresultaten. Utredningen föreslår dock inte ökade kunskapskrav i nya lågstadiet eller i grundskolan i övrigt. Det framgår inte av utredningen vad som avses med att *stärka kunskapsresultaten*. Nacka kommun hade önskat att utredningen tydliggjort detta.

5.2.1. Utbildningens syfte

Förslag: Syftet med utbildningen i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska vara oförändrat och ska även gälla för nya årskurs 1.

Förslaget tillstyrks.

5.2.2 Undervisning i ämnen och ämnesområden

Förslag: Bestämmelserna om ämnen och strukturerad undervisning i grundskolan, specialskolan och sameskolan samt om ämnen och ämnesområden och strukturerad undervisning i grundsärskolan ska gälla för nya årskurs 1.

Eleverna i de tidigaste skolåren ska dessutom genom undervisning som varierar i uttrycksform och arbetssätt, introduceras till skolmiljön och ges goda förutsättningar för den fortsatta utbildningen.

Stycke 1 i förslaget tillstyrks.

Stycke 2 i förslaget avstyrks. Att eleverna ska ”ges goda förutsättningar för den fortsatta utbildningen” gäller redan samtliga elever, oavsett årskurs. Även det att undervisningen ska varieras i uttrycksform och arbetssätt gäller redan för elever i samtliga skolår, och inte bara för dem i de tidigaste. Föreslagen skrivning skapar otydlighet då ”undervisning som varierar i uttrycksform och arbetssätt” framstår som ett motsatsförhållande till strukturerad undervisning. *Hur* undervisningen ska bedrivas är därtill professionens ansvar och inget som ska regleras av staten. Av dessa anledningar avstyrker Nacka kommun att stycke 2 införs.

5.2.3 Den garanterade undervisningstiden i nya årskurs 1 ska vara tre timmar per dag och timplanerna ska utökas

Förslag: Den garanterade undervisningstiden ska utökas med 534 timmar i grundskolan och motsvande skolformer, vilket motsvarar tre timmar undervisning per skoldag i nya årskurs 1. Timplanerna för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska utökas med 534 timmar i lågstadiet. Skolverket bör få i uppdrag att ta fram förslag till fördelning av den utökade undervisningstiden i ämnen i lågstadiet. Dessa timmar bör till övervägande del användas för undervisning i svenska eller svenska som

andraspråk och matematik. När det gäller grundsärskolans timplan för inriktningen träningskolan bör Skolverket få i uppdrag att ta fram förslag till fördelning av undervisningstid i ämnesområden.

Förslaget tillstyrks. Nacka kommun ställer sig positiv till förslaget, både vad gäller antal garanterade undervisningstimmar och att dessa till övervägande del bör användas till undervisning i svenska eller svenska som andraspråk och matematik.

Utredningen menar att den garanterade undervisningstiden bör vara något högre i den nya årskurs 1 än den i dag lagstadgade tiden för förskoleklassen. Utredningens förslag innebär dock endast en *marginell* ökning av garanterade undervisningstimmar.

5.2.4 Ändringar i läroplaner

Förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att utarbeta förslag till ändring i läroplanen för grundskolan, specialskolan och sameskolan genom att nuvarande del 3 om förskoleklassen tas bort.

Skolverket ska vidare ges i uppdrag att utarbeta förslag till ändring i grundskolans, grundsärskolans, specialskolans och sameskolans läroplaner på så sätt att det bör framgå att det första året ska innehålla betydande inslag av fysisk aktivitet och utevistelse, lek, samspel och social träning, estetiska uttrycksformer samt att undervisningen ska ha en rik variation av uttrycksformer och arbetssätt – men även ge en god introduktion till skolmiljön och en förberedelse för den fortsatta skolgången.

Skolverket ska också ges i uppdrag att utarbeta ändringsförslag gällande kursplanerna för det nya lågstadiet. Kursplanerna bör anpassas efter utredningens förslag om utökad timplan med tyngdpunkt på svenska, svenska som andraspråk och matematik i avsnitt 5.2.3 samt det nya kunskapskrav som föreslås i avsnitt 5.2.5.

Skolverket bör vidare se över kursplanerna för mellan- och högstadiet för att vid behov föreslå ändringar till följd av den utökade timplanen i lågstadiet.

Stycke 1, 3 och 4 i förslaget tillstyrks.

Stycke 2 i förslaget avstyrks. Förslaget innebär att det i läroplanens del 1 och 2 bör framgå att ”det första året ska innehålla betydande inslag av fysisk aktivitet

och utevistelse, lek, samspel och social träning, estetiska uttrycksformer...” Det är oklart om utredningen menar att undervisningen ska *innehålla* de nämnda inslagen. Om så är fallet anser Nacka kommun att skrivningen bör finnas – istället för i läroplanens del 1 och 2 som i förslaget – under det centrala innehållet i kursplanen för respektive ämne. Om det däremot handlar om *hur* undervisningen i de olika ämnena ska bedrivas så bör skrivningen helt tas bort då det, att avgöra hur undervisning ska bedrivas, är ett ansvar för professionen och inget som ska regleras av staten. Det är därtill märkligt om staten skulle välja en sådan styrning för *en viss* årkurs i grundskolan. Samma sak gäller det att ”undervisningen ska ha en rik variation av uttrycksformer och arbetsätt”. Av dessa anledningar avstyrker Nacka kommun att stycke 2 införs.

5.2.5 Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i svenska, svenska som andraspråk och matematik för blivande årskurs 2 (3)

Förslag: Det ska finnas kunskapskrav för godtagbara kunskaper i svenska eller svenska som andraspråk och matematik i årskurs 2 i grundskolan och sameskolan, respektive årskurs 3 i specialskolan.

Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram förslag till nya kunskapskrav.

Förslaget avstyrks.

Nacka kommun är positiv till att kunskapskraven som nu finns i årskurs 1 utvidgas till att, förutom i läsförståelse, även innefatta grundläggande skrivförmåga samt grundläggande matematiskt tänkande inklusive taluppfattning. Nacka kommun anser dock är de ska finnas i nya årskurs 1 i stället för blivande årskurs 2. Kunskapskrav i nya årskurs 1 är av vikt för att signalera vad undervisningen förväntas leda fram till och tydliggöra vad varje elev ska lära sig.

Kunskapskrav i nya årskurs 1 medför att elevers behov av ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd synliggörs så att insatser sätts in i tid.

5.2.6 Kunskapskrav i nya årskurs 4(5), 7(8) och 10(11)

Förslag: De kunskapskrav för godtagbara kunskaper som i dag finns i årskurs 3, ska flyttas till årskurs 4 i grundskolan. De kunskapskrav som finns i årskurs 6, ska flyttas till årskurs 7 och de kunskapskrav som finns i årskurs 9 ska flyttas till

årskurs 10. I specialskolan ska det finnas kunskapskrav i årskurs 5, 8 och 11 och i sameskolan ska det finnas kunskapskrav i årskurs 4 och 7. När det gäller grundskolan bör kunskapskrav finnas i årskurs 4, 7 och 10.

Förslaget tillstyrks.

5.2.7 Obligatorisk kartläggning av språklig medvetenhet och matematiskt tänkande i nya årskurs 1

Förslag: Den obligatoriska kartläggning av språklig medvetenhet och matematiskt tänkande som genomförs i nuvarande förskoleklass ska genomföras i nya årskurs 1 i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Skolverket bör få i uppdrag att revidera det obligatoriska kartlägningsmaterialet utifrån de ändringar som görs i läroplanen och de nya kunskapskrav som föreslås gälla i nya årskurs 2(3).

Förslaget tillstyrks.

Nacka kommun ställer sig positiv till att den obligatoriska kartläggningen genomförs i nya årskurs 1. Med bakgrund av att Nacka kommun anser att kunskapskrav ska finnas i nya årskurs 1 (se yttrande, förslag 5.2.5) kan den obligatoriska kartläggningen med fördel genomföras i *början* av läsåret. Syftet med kartläggningen blir tydligt: Att läraren får en bild över varje elevs styrkor och utvecklingsområden för att utifrån det, och kunskapskraven, kunna planera undervisningen på bästa sätt.

5.2.8 Obligatoriska bedömningsstöd för att bedöma läs- och skrivutveckling respektive taluppfattning i nya årskurs 2(3)

Förslag: De obligatoriska bedömningsstöd som används i nuvarande årskurs 1 för att bedöma läs- och skrivutveckling respektive taluppfattning ska i stället användas i nya årskurs 2 i grundskolan och sameskolan samt i nya årskurs 3 i specialskolan. De obligatoriska bedömningsstöd som finns i nuvarande årskurs 1 i grundskolan ska i stället användas i nya årskurs 2.

Förslaget avstyrks.

Nacka kommun anser, som framgår under förslag 5.2.5, att kunskapskrav ska finnas i nya årskurs 1. I och med det menar Nacka kommun att obligatoriskt

bedömningsstöd för att bedöma läs- och skrivutveckling respektive taluppfattning ska finnas i nya årskurs 1. Läraren kan använda det som stöd i bedömningen för att se om eleven uppnått kunskapskraven i slutet av läsåret.

5.2.9 Nationella prov i årskurs 4(5), 7(8) och 10(11)

Förslag: De nationella prov som i dag ska användas i årskurs 3, 6 och 9 ska i stället genomföras i nya årskurs 4, 7 och 10 i grundskolan. I specialskolan ska nationella prov användas i årskurs 5, 8 och 11 och i sameskolan i årskurs 4 och 7. De nationella proven ska i övrigt vara oförändrade.

Förslaget tillstyrks.

6.2.1 De bestämmelser som gäller för behörighet i lågstadiet ska fortsättningsvis gälla

Förslag: De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1–3 ska gälla för behörighet att undervisa i grundskolans nya årskurs 1–4.

De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1–6 ska gälla för behörighet att undervisa i grundsärskolans nya årskurs 1–7.

De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i specialskolan ska gälla för behörighet i specialskolans nya årskurser.

De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i sameskolan ska gälla för behörighet att undervisa i sameskolans nya årskurser.

Följdändringar i benämningen av grundlärarexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) och av årskursbeteckningar i behörighetsförordningen (2011:326) ska göras.

Förslaget tillstyrks.

6.2.2 Vissa förskollärare ska vara behöriga att undervisa i nya årskurs 1 i grundskolan och sameskolan under fem år

Förslag: En förskollärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att undervisa i förskoleklassen ska vara behörig att undervisa i nya årskurs 1 i grundskolan och sameskolan under en övergångsperiod om fem år.

Förslaget avstyrks. Se motivering under förslag 6.4.3.

6.2.3 Vissa förskollärare och lärare ska vara behöriga att undervisa i nya årskurs 1 i grundsärskolan under åtta respektive fem år

Förslag: En förskollärare eller lärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att undervisa i förskoleklassen ska vara behörig att undervisa i nya årskurs 1 i grundsärskolan under en övergångsperiod om åtta år.

En förskollärare som har en anställning i grundsärskolan senast den 30 juni 2026 och som är behörig att undervisa i ämnesområden i träningskolan ska vara behörig att undervisa i ämnen i nya årskurs 1 i grundsärskolan under en övergångsperiod om fem år.

Förslaget avstyrks. Se motivering under förslag 6.4.3.

6.2.5 Förskollärare med speciallärarexamen som bedriver undervisning som avser särskilt stöd

Förslag: En förskollärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att som speciallärare bedriva undervisning avseende särskilt stöd i förskoleklassen ska vara behörig att som speciallärare bedriva undervisning avseende särskilt stöd i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan under en övergångsperiod om fem år.

Förslaget avstyrks. Se motivering under förslag 6.4.3.

6.4.2 Utbildning för behörighet i årskurs 1 och 2

Förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att i samverkan med lärosäten erbjuda den fortbildning som ska ge förskollärare, som har minst fem års erfarenhet av arbete i förskoleklassen eller nya årskurs 1, behörighet i årskurs 1 och 2.

Utbildningen bör omfatta 30 högskolepoäng, 15 högskolepoäng avseende svenska och 15 högskolepoäng avseende matematik. Utbildning bör kunna genomföras på deltid under ett år.

Förslaget avstyrks. Se motivering under förslag 6.4.3.

6.4.3 Utbildning för behörighet i ämnen i årskurs 1–4

Förslag: Skolverket bör ges i uppdrag att i samverkan med lärosäten erbjuda fortbildning som syftar till att ge förskollärare behörighet i ett eller flera ämnen i lågstadiet.

Förslaget avstyrks.

Nacka kommun avstyrker förslagen 6.2.2, 6.2.3 och 6.2.5 som alla handlar om att vissa förskollärare ska vara behöriga att undervisa i nya årskurs 1 i grundskolan, och i grundsärskolan under fem respektive åtta år. Vidare avstyrker Nacka kommun förslagen 6.4.2 och 6.4.3 som handlar om utbildning för att ge förskollärare behörighet i årskurs 1-2 respektive 1-4.

Utredningens förslag innebär att flera olika varianter av behörigheter, varav en är förskollärare som helt saknar utbildning för undervisning i grundskolan, skulle förekomma i lågstadiet, under en övergångsperiod fram till 2031. Nacka kommun menar att detta skulle leda till otydlighet och medföra svårigheter: Otydlighet vad gäller syftet med nya årskurs 1 och det nya lågstadiet och svårigheter med att organisera verksamheten så att eleverna får kontinuitet i undervisningen under lågstadietiden. Förslagen tycks inte ha utgångspunkt i elevperspektivet.

Nacka kommun kan konstatera att förskollärare och lärare som undervisar i nya lågstadiet kommer ha olika kompetenser under en lång tid. Nacka kommun ser en stor risk att förslagen medför en ojämn kvalitet på undervisningen i lågstadiet och att reformens syfte – att stärka kunskapsresultaten – därmed inte uppnås.

Nacka kommun anser att förskollärare som arbetar i förskoleklass ska kunna genomgå utbildning för att uppnå behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1-4, motsvarande den behörighet som den nuvarande grundlärarutbildningen ger.

6.4.4 Statsbidrag för fortbildning av förskollärare

Förslag: Statsbidrag ska utgå för fortbildning som syftar till att förskollärare ska bli behöriga att undervisa i årskurs 1 och 2 i lågstadiet.

Statsbidrag ska även utgå för fortbildning som syftar till att ge förskollärare behörighet i ett eller flera ämnen i lågstadiet. Statsbidraget ska vidare kunna sökas av huvudmän för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

Statsbidrag ska kunna utgå för de förskollärare som är anställda för undervisning i förskoleklassen, träningskolan i grundsärskolan eller nya årskurs 1. Statsbidraget bör vara tidsbegränsat och möjligt för huvudmännen att söka till och med 2034.

Förslaget tillstyrks.

Nacka kommun ställer sig positiv till att statsbidrag utgår för fortbildning som syftar till att förskollärare blir behöriga att undervisa i årskurs 1-4.

6.5 Kompetensutvecklande insatser för lärare m.fl.

Förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att genomföra en kompetensutvecklande insats i syfte att säkerställa att de lärare som ska arbeta i blivande årskurs 1 kan integrera förskolans pedagogik och arbetssätt på lämpligt sätt i undervisningen. Detta bör ske i samverkan med lärosäten.

Insatsen bör genomföras som ett Förskolepedagogiskt lyft för lärare och rikta sig till lärare och andra berörda personalgrupper som i dag arbetar i förskoleklassen eller i lågstadiet, och som i sin grundutbildning saknar kompetens gällande förskolans pedagogik och arbetssätt.

Skolverkets uppdrag bör innefatta såväl framtagandet av kompetensutvecklingsinsatser med detta ändamål, som revidering av befintliga insatser som riktar sig mot nuvarande förskoleklassen och lågstadiet. Dessa bör även vara anpassade för att kunna tillämpas i nya årskurs 1.

Vid behov av särskilt anpassad kompetensutveckling för lärare inom grundskolan, specialskolan och sameskolan bör tillgången till skolformsspecifika insatser säkerställas.

Förslaget avstyrks.

Lärare har redan utbildning och kompetens i att bedriva undervisning i ämnen, arbeta mot fastställda kunskapsmål och att bedöma varje elevs kunskapsnivå. Om reformen genomförs så är skillnaden för lärare som idag arbetar i årskurs 1-3 att de kommer bedriva undervisning för en ny åldersgrupp, sexåringar. Det som behöver säkerställas är att dessa lärare har kompetens att bedriva undervisning för den nya åldersgruppen.

Istället för fortbildning genom ett Förskolepedagogiskt lyft anser Nacka kommun att den kompetenshöjande insats som behövs är fortbildning i hur utveckling och lärande sker hos sexåringar och hur undervisning för denna åldersgrupp kan bedrivas.

7.1.1 De nya bestämmelserna tillämpas från och med läsåret 2026/27

Förslag: Bestämmelserna gällande en tioårig grundskola, en tioårig grundskola, en elvaårig specialskola och en sjuårig sameskola träder i kraft den 1 augusti 2024, och ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2026, alltså läsåret 2026/27.

Förslaget avstyrks.

Nacka kommun anser att förberedelse tiden, både inför det att bestämmelserna träder i kraft och att de ska tillämpas, är alltför lång.

7.1.2 En nationellt samlad implementering

Förslag: Den tioåriga grundskolan, tioåriga grundskolan, elvaåriga specialskolan och sjuåriga sameskolan föreslås implementeras genom en nationellt samlad reformstrategi.

Förslaget tillstyrks.

7.1.4 Stöd till huvudmännens lokala implementering

Förslag: Skolverket bör med anledning av reformen ges i uppdrag att utarbeta och genomföra implementeringsinsatser riktade till huvudmän, skolchefer, rektorer, lärare, förskollärare samt andra berörda personalgrupper. Stödinsatserna bör vara inriktade mot dels det lokala implementeringsarbetet och hur det kan organiseras, dels de innehållsliga aspekterna av de reviderade styrdokumenterna.

Förslaget tillstyrks.

7.1.5 Statsbidrag för kapacitetsförstärkande och kvalitetshöjande åtgärder i lågstadiet

Förslag: Statsbidrag ska utgå till huvudmännen i syfte att möjliggöra en kapacitetsförstärkning samt säkerställa kvaliteten i utbildningen i lågstadiet under den tid som reformen implementeras. Statsbidraget bör vara tidsbegränsat och möjligt för huvudmännen att söka från höstterminen 2025 till och med utgången av 2030.

Förslaget tillstyrks.

Nacka kommun finner det nödvändigt med statsbidrag för att täcka de kostnader som uppstår i och med implementeringen av reformen.